

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ NR.1/ 2008 г.
гр.София, 14 септември 2009 година

Върховният касационен съд на Република България, Общо събрание на Гражданска и Търговска колегии /ОСГТК/, в съдебно заседание на 22 юни 2009 г., в състав

ПРЕДСЕДАТЕЛ на Общото събрание на
Гражданска колегия и Търговска колегия,

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ГК : **СИМЕОН ЧАНАЧЕВ**

ЗАМ.ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ТК : **МАРИО БОБАТИНОВ**

ПРЕДСЕДАТЕЛИ на

ОТДЕЛЕНИЯ: **ДОБРИЛА ВАСИЛЕВА**

ТАНЯ МИТОВА

ТАТЯНА ВЪРБАНОВА

ЖАНЕТА НАЙДЕНОВА

ТАНЯ РАЙКОВСКА

ПЛАМЕН СТОЕВ

ЧЛЕНОВЕ:

1. ЛЮБКА ИЛИЕВА	25. ЗЛАТКА РУСЕВА
2. НИКОЛА ХИТРОВ	26. ДИЯНА ЦЕНЕВА
3. РОСИЦА КОВАЧЕВА	27. БОЙКА ТАШЕВА
4. ЛИДИЯ ИВАНОВА	28. МАРИЯ ИВАНОВА
5. ЖАНИН СИЛДАРЕВА	29. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА
6. КАПКА ЮСТИНИЯНОВА	30. МАРИАНА КОСТОВА
7. ЕЛСА ТАШЕВА	31. ЛИДИЯ РИКЕВСКА
8. ВАНЯ АЛЕКСИЕВА	32. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА
9. ТОДОР ДОМУЗЧИЕВ	33. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА
10. НАДЕЖДА ЗЕКОВА	34. МАРИО ПЪРВАНОВ

11. НАДЯ ЗЯПКОВА	35. ЕМИЛ МАРКОВ
12. ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА	36. КАМЕЛИЯ ЕФРЕМОВА
13. БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА	37. ЕМИЛ ТОМОВ
14. СТОИЛ СОТИРОВ	38. АЛБЕНА БОНЕВА
15. МАРГАРИТА СОКОЛОВА	39. БОНКА ДЕЧЕВА
16. ЦЕНКА ГЕОРИЕВА	40. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА
17. ДАРИЯ ПРОДАНОВА	41. ЖИВА ДЕКОВА
18. АНИ САРАЛИЕВА	42. МИМИ ФУРНАДЖИЕВА
19. СВЕТЛА ЦАЧЕВА	43. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА
20. СТОЙЧО ПЕЙЧЕВ	44. ТОТКА КАЛЧЕВА
21. ЛЮБКА БОГДАНОВА	45. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА
22. ВЕСКА РАЙЧЕВА	46. ВАСИЛКА ИЛИЕВА
23. МАРИЯ СЛАВЧЕВА	47. ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА
24. КОСТАДИНКА АРСОВА	48. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА

при участието на секретаря Райна Томбушева

постави на разглеждане тълкувателно дело № 1 по описа за 2008 г. на ОСГТК , докладвано от съдиите ДОБРИЛА ВАСИЛЕВА и ВАНЯ АЛЕКСИЕВА.

Председателят на Върховния касационен съд на основание чл. 125 във вр. с чл. 124, ал. 1, т.2 от Закона за съдебната власт е направил предложение за издаване на тълкувателно решение от Общото събрание на гражданската и търговската колегии по въпроса кой е началният момент след допускане на обезпечението по чл. 390 ГПК във вр. с чл. 22, ал. 2 и сл. от Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност / ЗОПДИППД/, от който започва да тече срокът за предявяване на искането по чл.28, ал.1 от същия закон.

За да се произнесе Общото събрание на двете колегии съобрази следното:

Съгласно чл. 1, ал. 1 ЗОПДИППД с този закон се уреждат условията и редът за налагане на обезпечителни мерки и отнемане в полза на държавата на имущество, придобито пряко или косвено от престъпна дейност. Целите на закона са чрез мерки на държавна принуда да се предотвратят и ограничат възможностите за извличане на облаги от престъпна дейност и да се предотврати разпореждането с имущество, придобито от такава дейност. С оглед на тези цели законът урежда две производства- по налагане на обезпечителни мерки- чл. 21- 26 от закона и исково производство за отнемане в полза на държавата на това имущество- чл. 27- 31 от закона.

Съгласно чл. 22, ал. 2 ЗОПДИППД съдът налага обезпечителните мерки при условията и по реда на ГПК, като определя и срок за предявяване на искането, който съгласно препращането към чл. 390, ал. 2 ГПК не може да бъде по-дълъг от един месец. В съдилищата съществува противоречива практика относно началния момент, от който започва да тече този срок, когато искането за обезпечение се прави на основание чл. 3, ал. 1- при започнало наказателно преследване за някое от посочените в закона престъпления по Наказателния кодекс. В едни случаи се приема, че срокът започва да

тече от постановяване на съдебното определение за налагане на обезпечителните мерки, а според друго разбиране- от влизане в сила на осъдителната присъда.

Общото събрание на гражданската и търговската колегии намира за правилно второто становище.

По съществуващото си производство по налагане на обезпечителни мерки по ЗОПДИППД е уредено като обезпечаване на бъдещ иск, а самото искане за отнемане на имуществото има правното действие на искова молба. При регламентиране на производството са използвани различни способи, като в едни случаи са формулирани изрични разпоредби относно някои специфични страни на производството, за други случаи се предвижда директно прилагане на разпоредбите на ГПК по силата на препращащата норма на чл. 22, ал. 2 от закона, като разпоредбите на ГПК се прилагат и за всички неуредени случаи в специалния закон, съгласно § 2 ДР към ЗОПДИППД.

Разглежданите разпоредби са от процесуален характер и спрямо тях правилата на ГПК са в отношение на общ към специален закон.

От съпоставката между двата режима е видно, че продължителността на срока, в който следва да се направи искането за отнемане на имуществото е уредена по идентичен начин, тъй като по силата на препращащата норма на чл. 22, ал. 2 намира директно приложение разпоредбата на чл. 390, ал. 2, пр. първо ГПК, а именно че срокът за предявяване на искането не може да бъде по- дълъг от един месец.

Различието е относно началния момент, от който този срок започва да тече.

По общите правила на ГПК това е постановяване на определението за допускане на обезпечението- аргумент от чл. 396, ал. 3 във вр. с ал. 1 ГПК.

В специалния закон въпросът е уреден с нормата на чл.27, ал. 2 ЗОПДИППД, според която искането за отнемане на имуществото се внася след влизането в сила на осъдителна присъда по наказателното производство. Разпоредбата е в раздела, в който се урежда производството по отнемане на имуществото, но по съдържание се отнася и до обезпечителното производство. Граматическото и логическото ѝ тълкуване дава основание да се приеме, че с тази норма в отклонение от правилата на ГПК е уреден друг начален момент на срока за предявяване на бъдещия иск. Освен че е абсолютна процесуална предпоставка за предявяване на искането по чл.28, ал. 1 ЗОПДИППД, влизането в сила на осъдителната присъда е посочено и като най- ранният момент, след който може да се направи такова искане, или това е началото на срока за предявяване на бъдещия иск. Даденото разрешение отчита специфичния характер на производството и целта на закона. То е и логически обосновано, тъй като не може да се поставя срок за упражняването на едно право, след като с оглед на други съдържащи се в закона условия отнапред е известно, че и към момента на изтичане на срока това право все още няма да е възникнало. В хипотезата на чл.3, ал. 1 ЗОПДИППД искането се предявява спрямо лице, срещу което е започнало наказателно преследване за някое от изрично посочените в закона престъпления по Наказателния кодекс. Предмет на отнемане ще бъде имущество, придобито от престъпна дейност и затова законодателят поставя като условие за предявяване на искането наличието на такава дейност да е установено по надлежния ред, а именно с влязла в сила осъдителна присъда, тъй като само съдът може да определи дали дадено деяние е престъпление. Свързването на началния момент на срока за предявяване на искането с влизането в сила на осъдителна присъда отчита от една страна продължителността на наказателното производство, а от друга съобразява факта, че в хипотезата на чл.3, ал. 1 искане за отнемане на имуществото може да се направи само ако наказателното производство завърши с осъдителна присъда. По този начин е постигнат баланс между интересите на държавата и на лицето, ответник по бъдещия иск за отнемане на имуществото.

В частта, с която урежда по този начин началния момент на срока за предявяване на искането, разпоредбата на чл.27, ал. 2 ЗОПДИППД е специална и дерогира общите правила на ГПК. Чрез нормата на чл.22, ал. 2 ЗОПДИППД правилата на ГПК намират приложение в производството по налагане на обезпечителни мерки само доколкото в специалния закон даден въпрос не е уреден по различен начин. Поради изричната регламентация на началния момент на

срока не е налице и празнота в специалния закон, за да се прилагат разпоредбите на ГПК, както предвижда § 2 от ДР към закона.

По изложените съображения Общото събрание на гражданската и търговската колегии на Върховния касационен съд

РЕШИ

Началният момент, от който започва да тече срокът за предявяване на искането по чл. 28, ал. 1 ЗОПДИППД след допускане на обезпечението по чл.3, ал.1 във вр. с чл. 22, ал. 2 ЗОПДИППД и чл. 390, ал. 2 ГПК е влизане в сила на осъдителната присъда по наказателното производство.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на Общото събрание на
Гражданска колегия и Търговска колегия,

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ГК : **СИМЕОН ЧАНАЧЕВ**

ЗАМ.ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ТК : **МАРИО БОБАТИНОВ**

ПРЕДСЕДАТЕЛИ на

ОТДЕЛЕНИЯ: ДОБРИЛА ВАСИЛЕВА

ТАНЯ МИТОВА

ТАТЯНА ВЪРБАНОВА

ЖАНЕТА НАЙДЕНОВА

ТАНЯ РАЙКОВСКА

ПЛАМЕН СТОЕВ

ЧЛЕНОВЕ:

1. ЛЮБКА ИЛИЕВА	25. ЗЛАТКА РУСЕВА
2. НИКОЛА ХИТРОВ	26. ДИЯНА ЦЕНЕВА
3. РОСИЦА КОВАЧЕВА	27. БОЙКА ТАШЕВА
4. ЛИДИЯ ИВАНОВА	28. МАРИЯ ИВАНОВА
5. ЖАНИН СИЛДАРЕВА	29. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА
6. КАПКА ЮСТИНИЯНОВА	30. МАРИАНА КОСТОВА
7. ЕЛСА ТАШЕВА	31. ЛИДИЯ РИКЕВСКА
8. ВАНЯ АЛЕКСИЕВА	32. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА
9. ТОДОР ДОМУЗЧИЕВ	33. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА

10. НАДЕЖДА ЗЕКОВА	34. МАРИО ПЪРВАНОВ
11. НАДЯ ЗЯПКОВА	35. ЕМИЛ МАРКОВ
12. ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА	36. КАМЕЛИЯ ЕФРЕМОВА
13. БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА	37. ЕМИЛ ТОМОВ
14. СТОИЛ СОТИРОВ	38. АЛБЕНА БОНЕВА
15. МАРГАРИТА СОКОЛОВА	39. БОНКА ДЕЧЕВА
16. ЦЕНКА ГЕОРИЕВА	40. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА
17. ДАРИЯ ПРОДАНОВА	41. ЖИВА ДЕКОВА
18. АНИ САРАЛИЕВА	42. МИМИ ФУРНАДЖИЕВА
19. СВЕТЛА ЦАЧЕВА	43. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА
20. СТОЙЧО ПЕЙЧЕВ	44. ТОТКА КАЛЧЕВА
21. ЛЮБКА БОГДАНОВА	45. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА
22. ВЕСКА РАЙЧЕВА	46. ВАСИЛКА ИЛИЕВА
23. МАРИЯ СЛАВЧЕВА	47. ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА
24. КОСТАДИНКА АРСОВА	48. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА

ОСОБЕНО МНЕНИЕ на член съдията на гражданската колегия ЕМАНУЕЛА КОНСТАНТИНОВА БАЛЕВСКА към ТР 1/2008 година на ВКС ОСГК и ОСТК

Съгласно чл.1 от Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност / ЗОПДИППД/ , именно този специален закон цели уреждането на условията и реда за налагане на обезпечителни мерки и отнемане в полза на държавата на имущества, придобити пряко или косвено от престъпна дейност. Ясно изразената воля на законодателя е да уреди ИЗРИЧНО определен кръг обществени отношения с изключителна значимост за обществения живот в страната. Налагането на обезпечителната мярка е основен елемент/conditio sine qua non/ от производството по отнемане на имуществата, предмет на закона, без законодателят да е предвидил уредба като система от правила , която да го отграничава от обезпечителния процес по ГПК- арг. на чл. 22 ал.2 ЗОПДОППД.

След като е налице **препращаща правна норма** към правен институт , уреден в друг закон- в случая това са правилата на глава XXXIV и глава XXXV от Гражданско-процесуалния кодекс, приет с ДВ .бр.59/2007 година ,**то приложението на неговите правни норми в отклонение от трайно установената практика по приложение на чл. 390 ГПК** може да се допусне САМО ако има изрична уредба за това- така както е постановил законодателят , като е определил и ДРУГИ мерки, извън тези по чл. 397 и сл. ГПК- арг. от чл. 22 ал.3 ЗОПДИППД и чл. 23 ал.4 ЗОПДИППД. След като няма изрична норма , която да даде възможност да се определи срок за предявяване на иска по дълг от този по чл. 390 ал.2 ГПК, то именно това следва да бъде и срокът при налагане на обезпечителни мерки и по ЗОПДИППД.

Ако законодателят би искал да даде срок РАЗЛИЧЕН от този по чл. 390 ал.2 ГПК, то това следващи да бъде изрично посочено от законодателя. Ето защо не може да бъде споделено становището на мнозинството по ТР 1/2008 година на ВКС ОСГК и ОСТК.

Съдия **ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА** [подпис]

Съдия **РОСИЦА КОВАЧЕВА** [подпис]

Съдия **КАПКА ЮСТИНИЯНОВА** [подпис]

Съдия **БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА** [подпис]

Съдия **МАРИАНА КОСТОВА** [подпис]